

Stanovisko Německého národního komitétu ICOMOS:

Transgas – bývalý telemetrický dispečink mezinárodního plynovodu a administrativní budovy ministerstva paliv a energetiky

V 60. letech existovala v Československu skupina architektů, kterým se podařilo vymanit se z područí panující ideologie, a kteří hledali spojení s mezinárodní architektonickou modernou.

V Berlíně máme neobyčejný příklad takové architektury v budově bývalé československé a dnešní české ambasády Věry a Vladimíra Machoninových. Máme tak denně na očích, s jak obrovskou tvůrčí silou a jak detailně tyto architekti své návrhy zpracovávali, a posléze je uměli i realizovat. A zjistili jsme, dokázali své ideje následovat i po roce 1968 přes silný odpor normalizace.

Nelze si nepovšimnout, že tento jedinečný český přínos světové architektuře je dnes nanejvýš ohrožen, nejrůznějšími způsoby ničen a poškozován, a někde dokonce už zmizel úplně. A to je také osud, který hrozí i českému velvyslanectví v Berlíně.

Starší Transgas – budovy dispečinku a administrativní budovy Ministerstva paliv a energetiky od Iva Loose a Jindřicha Malátka, postavené 1965-78 v Praze, patří k těm stavbám, které vzbuzují u mezinárodního publika architektů a milovníků architektury obdiv a překvapení. Překvapení, pramenící mimo jiné i z toho, že v socialistickém státě pod vojenskou kontrolou Sovětského svazu mohla vzniknout architektura tak svobodná a soudobého mezinárodního, respektive západního vývoje znalá.

Tento soubor budov vypovídá jistotě a suverenitě, s jakou se architekti v Československu vyrovnávali s dobově aktuálním myšlenkovým proudem tzv. brutalismu v Anglii či Francii, s jeho výtvarným pojetím, odvážnými konstrukčními řešeními, nebo nekonvenčním nakládáním s materiály.

Architektům se zde podařilo vybudovat městotvorný architektonický Gesamtkunstwerk. Architektonický komplex sestává ze dvou správních věží ministerstva, telemetrické řídicí stanice a administrativní budovy přimknuté k sousední budově Českého rozhlasu. Každý z těchto objektů byl navržen jako samostatná součást celku, odpovídající svou vyhraněnou formou i materiálovým řešením svému určení. Administrativní věže ze skla a oceli

působivě uplatňují konstrukci z české varianty tmavého Cortenu (Atmofix), plochý kvádr dispečinku, kdysi osazený nejmodernějším počítačem, přesahuje kruhovou podnož a je opatřen těžkým pláštěm z dlažebních kostek. Třetí budova při požárním štítě Rozhlasu složená z odstupňovaných vrstev skleněných podlaží je korunována skulpturálním tělesem klimatizace. Jednotlivé budovy byly šikovně zakomponovány do městotvorného celku, který byl přes svou velikost vhodně začleněn do citlivého území městského jádra za Národním muzeem nad Václavským náměstím. Svou prostorností se schodišti, průchody a terasami nabízí hustě zastavěném území otevřený městský prostor.

Tato jednota, složená z individuálních uměleckých děl ve své subtilní městotvorné propojenosti svědčí o tom, jak vysoké úrovně z hlediska městskosti, konstrukce, architektonického, ba uměleckého pojetí, česká architektura v 70. letech dosáhla. Právě pro tyto kvality z ní činí působivou součást mezinárodního architektonického dědictví.

Tato architektura se už nesmí poškozovat a ničit, ani v Praze, ani v Berlíně, kde máme to štěstí jedno z těchto uměleckých děl také vlastnit.